

MARCH 2021 / Vol:7, Issue:37 / pp.227-237

Arrival Date : 17.01.2021

Published Date : 19.03.2021

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.31589/JOSHAS.543>

Cite As : Yargül, G.; Kazak, A. & Cihan, Ü. (2021). "Mesleki Ve Teknik Anadolu Liselerinde Son Sınıf Öğrencilerinin Staja (İşletmelerde Beceri Eğitimine) Bakışlarına İlişkin Nitel Bir Araştırma", Journal Of Social, Humanities and Administrative Sciences, 7(37):227-237.

Research Article

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSELERİNDE SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN STAJA (İŞLETMELERDE BECERİ EĞİTİMİNE) BAKIŞLARINA İLİŞKİN NİTEL BİR ARAŞTIRMA

A Qualitative Research on The Views of Last Class Students Regarding Internship (Skills Education in Businesses) on Vocational and Technical Anatolian High Schools

Öğretmen Görkem YARGÜL

Şehit İlhan Hamlı Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Samsun/Türkiye

ORCID ID: 0000-0001-7229-3402

Öğretmen Ali KAZAK

Nedime Serap Ulusoy Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Samsun/Türkiye

ORCID ID: 0000-0002-5911-5924

Öğretmen Ümit CİHAN

Şehit İlhan Hamlı Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Samsun/Türkiye

ORCID ID: 0000-0003-1956-9259

ÖZET

Bu araştırmanın amacı mesleki ve teknik anadolu liselerindeki son sınıf öğrencilerinin staj (işletmelerde beceri eğitimine) bakışlarına ilişkin görüşlerini araştırmak ve değerlendirilmiştir. Araştırmanın yürütülmesinde mevcut olan durumu tespit etmek için bu araştırma nitel bir araştırma olarak tasarlanmış ve betimsel "survey" veya "tarama" modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, 2019-2020 öğretim yılının ikinci yarısında Samsun ili İlkadım ilçesinde bulunan Samsun Şehit İlhan Hamlı Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinin son sınıflarında öğrenim görmekte olan öğrenciler oluşturmuştur. Bu okulun toplam öğrenci sayısı 1322 olup bu sayıdan rastgele seçilmiş 100 öğrencinin (5'i kız, 95'i erkek) araştırmaya katılması sağlanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilmiş anket formu kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen verilere betimsel bir çözümleme uygulanmış olup veriler sayısallaştırılmış, frekans ve yüzde dağılımlarını gösteren tablolar haline getirilerek analiz edilmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre son sınıf öğrencilerinin staj (işletmelerde beceri eğitimine) bakışlarına ilişkin görüşleri tespit edilmiştir. Son olarak, ulaşılan bulgular ışığında öğrencilerin konuya ilişkin algıları değerlendirilerek öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Mesleki ve teknik anadolu liseleri, Staj, İşletmelerde beceri eğitimi

ABSTRACT

The aim of this research is to evaluate the views of last class students regarding internship (skills education in businesses) on vocational and technical anatolian high schools. This research was designed as a qualitative research and was carried out using a descriptive "survey" model in order to determine the current situation in the conduct of the research. The study group of the study consisted of students studying in the last classes of Samsun Şehit İlhan Hamlı Vocational and Technical Anatolian High School in Samsun, İlkadım district in the second semester of the 2019-2020 academic year. The total number of students in this school is 1322 and 100 students (5 girls, 95 boys) were selected randomly from this number. In the research, a questionnaire developed by the researcher was used as a data collection tool. A descriptive analysis was applied to the data obtained in the study, and the data were digitized and analyzed by turning them into tables showing frequency and percentage distributions. According to the results obtained from the research, the views of last class students regarding internship (skills education in businesses) Finally, in the light of the findings, the students' perceptions about the subject were evaluated and suggestions were presented.

Keywords: Vocational and technical anatolian high schools, Internship, Skills education in businesses

1. GİRİŞ

Ülkemizde mesleki ve teknik eğitim veren liseler, piyasanın teknik ara eleman ihtiyacını karşılamada önemli görevler ifa eden eğitim kurumlarıdır. Bu okullardan mezun olan öğrencilerin sadece teorik bilgilerle mezun olması değil aynı zamanda ve ilk sırada mesleki bilgi ve becerilerle donanmış olarak mezun olmasını sağlamak temel hedeftir. Bu kapsamda bu okullarda özellikle son sınıflarda uygulanan işletmelerde beceri eğitimlerinin önemi daha açık olarak ortaya çıkmaktadır.

Literatürde mesleki eğitimle ilgili birçok tanım yapılmaktadır. Bir toplumdaki kişilerin iş sahibi olmalarını ve o işin zorunlu kıldığı beceri, bilgi, pratik kabiliyetleri kazandırmak amacıyla kişi yeteneklerini fiziki, fikri, hissi, toplumsal ve iktisadi yönden iletme olarak tanımlanabilir (Hacıoğlu, 1992). Mesleki eğitimin diğer bir tanımı, geniş bir ölçüde kişilerin randımanını artıran meslek herhangi bir meslek ilişkili öğrenme çeşiti olarak nitelendirilir (Gümüsoğlu, Ünal ve Kestane, 2010). Mesleki eğitimin gayesi, kişileri sanayi, ticaret ve hizmet alanlarında istihdam için kalifiye iş gücü temin etmek amacıyla eğitip yetiştirmek, meslekleriyle ilgili yükseköğretim kurumlarına geçişte zorunlu eğitimi almalarına olanak vermektir (Eşme, 2007).

Mesleki ve Teknik Eğitim Yönetmeliğinin 4 üncü maddesinde, meslekî ve teknik eğitim veren ortaöğretim ve kurumlarında eğitim gören öğrencilerin; bir yandan teorik eğitimlerini meslekî ve teknik eğitim okul ve kurumlarında alırlarken, diğer yandan da beceri eğitimlerini işletmelerde almalarına *işletmelerde beceri eğitimi* adı verilmektedir (MEB, 2002).

Globalleşmede ve bilgi toplumuna uymada esas gereçlerden biri eğitimidir. Genel manada eğitim pekçok kişide müşterek bilgi, beceri ve değerleri iletmeyi hedeflerken, mesleki ve teknik eğitim kişilere spesifik bir dalda iş olanakları temin edecek özel becerileri elde etmeyi sağlamaktadır (Yavuzcan ve Erden, 2004: 1219-1234).

Zamanla mesleki eğitimde yapılan mevzuat düzenlemelerinin yeterli gelmemesi M.E.B' in bu konuda yeni düzenlemelere gitmesine neden olmuştur. Bu kanunun ön gördüğü kapsam çerçevesinde beceri eğitiminin mesleki ve teknik eğitim okullarda noksan, ayrı ve yanlış uygulandığı anlaşılmıştır.

Etkin bir mesleki eğitimi, iş piyasasındaki dinamik güçlerle uyum içinde ve hizmet verdiği sosyal çevreye saygılı olması gerekir. Mesleki eğitim alan kişiler, halihazır sanayi piyasalarının ihtiyaçlarına cevap verebilmeli, hem de bu dinamik güçlerin ileride alacağı biçimlere uyum sağlayabilmelidir (Ulusoy, 2004: 17-28).

Konuya ilişkin geçmiş yıllarda ekonominin ihtiyaç gösterdiği dallarda kalifiye işgücünün yetiştirilmesini teminen hem mesleki ve teknik eğitimi teşvik hem de yirmi birinci yüzyılın ihtiyaç duyduğu işgücü arzını meydana getirmek amacıyla 2001 tarihinde 4702 sayılı Mesleki ve Teknik Eğitim Kanunu yapılmıştır. Bu kanunla, mesleki eğitimin devamlı ilerleme ve değişimlere anında tepki verecek daha değişken bir statüye ulaşılması amaç edinilmiştir.

2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın esas amacı, mesleki ve teknik anadolu liselerindeki son sınıf öğrencilerinin staj (işletmelerde beceri eğitimine) bakışlarına ilişkin görüşlerini araştırmak ve değerlendirilmiştir. Bu araştırma, sanayide kalifiye ara elemanı ihtiyacını karşılama amacını taşıyan mesleki ve teknik anadolu liselerinde eğitim gören özellikle son sınıf öğrencilerinin işletmelerde beceri eğitimi olarak nitelendirilen stajlarıyla ilgili olumlu ve/veya olumsuz görüşlerini tespit etmek ve bu görüşleri doğrultusunda çözüm önerileri sunmak yönünden önem taşımaktadır.

Mesleki ve teknik eğitimin arzu edilen hedeflerine erişilmesi için bu eğitimleri alan öğrencilerin teknolojik, bilimsel ve global pazarda rekabet edebilecek kaliteye sahip donanımda ve beceride olarak mezun olması esastır. Bu hedefe ulaşmak ise hem mesleki eğitimin verildiği söz konusu okullarda hem de bu okulda eğitim gören öğrencilerin beceri eğitimi gördüğü işletmelerde var olan aksaklıkların tespit edilip giderilmesiyle olur.

Bu araştırma neticesinde, öğrencilerin son sınıfta iken haftada üç gün bölümleriyle ilgili işletmelerde uyguladıkları beceri eğitimleriyle alakalı yaşadıkları sorunları tespit etmek, akabinde elde edilen sonuçları Milli Eğitim Bakanlığı başta olmak üzere diğer ilgilili ve yetkili birimlerle paylaşmak bu araştırmanın hedefleri arasındadır.

3.YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, mesleki ve teknik anadolu liselerindeki son sınıf öğrencilerinin staja (işletmelerde beceri eğitimine) bakışlarına göre tespit edileceğinden araştırmanın tamamlanması için mevcut durumu belirlemede bu araştırma nitel bir araştırma olarak tasarlanmış ve betimsel “survey” veya “tarama” modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Tarama modelleri geçmişte ya da halen mevcut olan bir durumu var olduğu biçimiyle betimlemeyi gaye edinen araştırma yöntemleridir (Fraenkel ve Wallen, 2006; Karasar, 1999).

Betimsel tarama modeliyle ulaşılan veriler, daha evvelden belirlenen temalara göre özetlenip yorumlanır. Analiz neticesinde elde edilen bulgular düzenlenip sonrasında da yorumlanıp okuyucuya sunulması temel gayedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2019-2020 öğretim yılının ikinci yarısında Samsun ili İlkadım ilçesindeki Samsun Şehit İlhan Hamlı Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinin son sınıflarında öğrenim görmekte olan öğrenciler oluşturmuştur. Bu okulda bulunan öğretmen sayısı 154 ve öğrenci sayısı ise 1322 olup bu sayıdan rastgele seçilmiş 100 öğrenci ankete katılımı sağlanmıştır.

Araştırmaya katılanların %5'i'si kız %95'i erkek öğrencilerden oluşmuş olup Samsun Şehit İlhan Hamlı Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde erkek öğrenci sayısının fazla olması araştırmanın çalışma grubundaki kız öğrencisi katılımcı sayısının da az olmasına sebep olmuştur.

Samsun Şehit İlhan Hamlı Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinin bünyesinde Bilişim Teknolojileri, Makine Teknolojisi, Elek trik Elektronik Teknolojisi, Matbaa Teknolojisi, Metal Teknolojisi, Mobilya ve İç Mekân Tasarımı, Motorlu Araçlar Teknolojisi ve Harita Tapu Kadastro olmak üzere 8 bölümden ankete katılım sağlanmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim aldıkları bölümlere ve cinsiyetine göre dağılımları Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Eğitim Aldıkları Bölümlere ve Cinsiyetine Göre Dağılımları

Bölüm	Kız	Erkek	Toplam	Yüzde (%)
Bilişim Teknolojileri	1	6	7	7,0
Elektrik Elektronik	0	12	12	12,0
Makine Teknolojisi	0	20	20	20,0
Matbaa Teknolojisi	3	9	12	12,0
Metal Teknolojisi	0	14	14	14,0
Mobilya ve İç Mek.	0	8	8	8,0
Motorlu Araçlar	0	14	14	14,0
Harita Tapu Kadastro	1	12	13	13,0
Toplam	5	95	100	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim aldıkları bölümlere göre dağılımları Tablo 1'de verilmiştir. Bu tabloya göre araştırmaya en çok Makine Teknolojisi bölümünden katılım sağlanmış olup toplam katılan öğrencinin %20'sini teşkil etmektedir. Araştırmaya en az Bilişim Teknolojileri bölümünden katılım sağlanmış olup oranı %7 olmuştur.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilmiş anket formu kullanılmıştır. Anket formunun hazırlanmasında öncelikle literatür taraması yapılmış, daha önceki benzer çalışmalardan da faydalanılarak araştırmanın amacına uygun sorular hazırlanmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilere uygulanan ankette katılımcıların cinsiyetine göre dağılımları ile eğitim aldıkları bölümlere göre dağılımları, staj yaptıkları işyerlerindeki stajlarıyla ilgili bilgileri sorgulayan sorulardan meydana gelmiştir. Ankette yer alan toplam soru sayısı 43'tür.

3.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Anket formu vasıtasıyla toplanan veriler daha sonra betimsel bir çözümleme uygulanmıştır. Bu çerçevede toplanmış olan veriler sayısallaştırılmış, frekans ve yüzde dağılımlarını gösteren tablolar haline getirilerek çözümlenmiştir.

Betimsel analiz, nitel çalışmalarda veri çözümleme tekniklerindedir. Araştırmanın kavramsal yapısının daha evvelden net bir şekilde belirlendiği araştırmalarda uygun bir teknik olarak nitelendirilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Araştırmanın amaçlarına uygun olarak, bu çalışmada elde edilen veriler için betimsel analiz tekniğiyle çözümlenmiştir.

Yıldırım ve Şimşek'e (2011) göre, nitel araştırmalarda geçerlik hususu, güvenilirlik hususuna kıyasla daha önemli görülmektedir. Geçerliğin sağlanmasında tavsiye edilen farklı tedbirler, bu çalışmada da kullanılmıştır. Örnek olarak vermek gerekirse veri toplama aracı olan anketler hazırlanırken ve anketlerle elde edilen veriler

yorumlanırken uzman görüşü alınmıştır. Çalışmanın amacı doğrultusunda elde edilen bulgular tablolar haline sunulmuştur.

4. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, mesleki ve teknik anadolu liselerindeki son sınıf öğrencilerinin staj (işletmelerde beceri eğitime) bakışlarına ilişkin nitel bir araştırma sonucunda uygulanan anketten elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Tabloların daha iyi anlaşılması amacıyla veriler neticesinde elde edilen bulgular tabloların altında detaylı olarak açıklanmıştır.

Ankete katılan öğrencilere, staj yaptıkları işyerinin hangi sektörde faaliyet gösterdiklerine ilişkin soru soruldu. Bu soruya ilişkin bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Staj Yaptıkları İşyerinin Hangi Sektörde Faaliyet Gösterdikleriyle İlgili Bilgiler

Staj yaptığımız işyeri hangi sektörde faaliyet gösteriyor?	Freka. (f)	Yüzde (%)
Kamu	14	14,0
Özel	86	86,0
Toplam	100	100,0

Tablo 2 incelendiğinde, öğrencilerin küçük bir kısmının (%14) kamu sektöründe staj yaptığı görülürken, öğrencilerin büyük çoğunluğunun (%86) ise özel sektörde staj yaptığı anlaşılmıştır.

Ankete katılan öğrencilere, staj yaptıkları işyerinin okullarındaki bölümleriyle ilgili olup olmadıklarına ilişkin bilgiler soru soruldu. Bu soruya ilişkin bulgular Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Araştırmaya Katılan Öğrencilere Staj Yaptıkları İşyerinin Okullarındaki Bölümleriyle İlgili Olup Olmadıklarına İlgili Bilgiler

Staj yaptığımız işyeri okuldaki bölümünüzle ilgili mi?	Freka.(f)	Yüzde (%)
Evet	94	94,0
Kısmen	6	6,0
Hayır	0	0
Toplam	110	100,0

Tablo 3 incelendiğinde, öğrencilerin %94’ü staj yaptıkları işyerinin okullarındaki bölümleriyle ilgili olduklarını ifade ederken %6’sı kısmen ilgili olduklarını belirtmiştir.

Ankete katılan öğrencilere, soru formu ile sorulan sorular vasıtasıyla staj yaptıkları işyerini kimin bulduğu sorusu yöneltilmiş olup Tablo 4’de öğrencilerin cevapları verilmiştir.

Tablo 4. Araştırmaya Katılan Öğrencilere Staj Yaptıkları İşyerini Kimin Bulduğuyla İlgili Bilgiler

Staj yaptığımız işyerini kim buldu?	Freka. (f)	Yüzde (%)
Okul yönetimi	6	6,0
Bölümdeki öğretmenler	52	52,0
Ailem	16	16,0
Kendim	26	26,0
Diğer	0	0
Toplam	100	100,0

Tablo 4 incelendiğinde, öğrencilerin yarısından fazlasının (%52) staj yaptıkları işyerini bölümdeki öğretmenleri, dörtte birinin (%26) kendisinin, %16’sının ailesi ve %6’sının ise okul yönetiminin buldukları görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilere, staj yaptıkları işyerinde meslek eğitimi uygulamasını kimin yaptırıldığı sorulduğunda ise %86’sı usta öğretici, kalan %14’ü ise diğer öğretici cevabını vermiştir.

Tablo 5. Araştırmaya Katılan Öğrencilere Staj Yaptıkları İşyerindeki Eğitimin Yeterli Görüp Görmediklerine İlgili Bilgiler

Staj yaptığımız işyerindeki eğitimi yeterli görüyor musunuz?	Frekans (f)	Yüzde (%)
Evet	68	68,0
Kısmen	26	26,0
Hayır	6	6,0
Toplam	100	100,0

Araştırmanın yapıldığı okulda araştırmaya katılan öğrencilerin staj yaptıkları işyerindeki eğitimi yeterli görenlerin oranı %68, kısmen yeterli görenler %26 iken yetersiz görenler ise %6 olarak belirlenmiştir (Tablo 5).

Tablo 6. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Staja (İşletmelerde Beceri Eğitime) Bakışlarıyla İlgili Sorulan Sorulara Verdikleri Diğer Görüşlere İlişkin Cevapların Frekansları ve Yüzde Dağılımları

Görüşler	Katılıyorum		Kısmen		Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%
İşletme eğitiminizde iş güvenliğine ilişkin gerekli tedbirler yeterli seviyede alınıyor mu?	68	68,0	26	26,0	6	6,0
Stajınızı yaptığınız iş yerinde beceri eğitimi veriliyor mu?	54	54,0	26	26,0	20	20,0
Stajınızı yaptığınız iş yerinde bölümünüzün konusu dışındaki işler (telefonlara bakma, çaycılık, sekreterlik, temizlik, anargya işler, getir götür işleri vb.) yaptırılıyor mu?	54	54,0	26	26,0	20	20,0
Staj işyerinizde kendi becerilerinizi gösterebilme imkanı var mı?	58	58,0	26	26,0	16	16,0
Stajınızı yaptığınız işletmede bölümünüzün çalışmalarını yeter derecede yapabiliyor musunuz?	52	52,0	40	40,0	8	8,0
Stajınızı yaptığınız iş yerinde beceri eğitimi süresince siz ya da bir arkadaşınız iş kazasına uğradı mı?	30	30,0	8	8,0	62	62,0
Staj yerinde staj saatleri dışında çalıştırılıyor musunuz?	10	10,0	14	14,0	76	76,0
Staj yerinde size iyi davranışta bulunuluyor mu?	66	66,0	28	28,0	6	6,0
Staj yaptığınız yerde, mezuniyet sonrası çalışmak ister miydiniz?	40	40,0	32	32,0	28	28,0

Araştırmaya katılan öğrencilerden, işletme eğitimlerinde iş güvenliğine ilişkin gerekli tedbirlerin yeterli seviyede alındığı görüşüne tamamen (%68) ya da kısmen (%26) katılanlar %94 iken katılmayanlar %6'dır.

Araştırmaya katılan öğrencilerden, stajlarını yaptıkları iş yerinde beceri eğitimi verildiği görüşüne tamamen (%54) ya da kısmen (%26) katılanlar %80 iken katılmayanlar %20'dir.

Araştırmaya katılan öğrencilerden, stajlarını yaptıkları iş yerinde bölümlerinin konusu dışındaki işler (telefonlara bakma, çaycılık, sekreterlik, temizlik, angarya işler, getir götür işleri vb.) yaptırıldığı görüşüne tamamen (%54) ya da kısmen (%26) katılanlar %80 iken katılmayanlar %20'dir.

Araştırmaya katılan öğrencilerden, staj işyerlerinde kendi becerilerini gösterebilme imkânı olduğu görüşüne tamamen (%58) ya da kısmen (%26) katılanlar %80 iken katılmayanlar %20'dir.

Araştırmaya katılan öğrencilerden, stajlarını yaptıkları işletmede bölümlerinin çalışmalarını yeter derecede yapabildiği görüşüne tamamen (%52) ya da kısmen (%40) katılanlar %92 iken katılmayanlar %8'dir.

Araştırmaya katılan öğrencilerden, stajlarını yaptıkları işletmede beceri eğitimi süresince kendileri ya da bir arkadaşlarının iş kazasına uğradığı görüşüne tamamen (%30) ya da kısmen (%8) katılanlar %38 iken katılmayanlar %62'dir.

Araştırmaya katılan öğrencilerden, stajlarını yaptıkları işletmede staj saatleri dışında çalıştırıldığına ilişkin görüşüne tamamen (%10) ya da kısmen (%14) katılanlar %24 iken katılmayanlar %76'dır.

Araştırmaya katılan öğrencilerden, stajlarını yaptıkları işletmede kendilerine iyi davranışta bulunulduğu görüşüne tamamen (%40) ya da kısmen (%32) katılanlar %72 iken katılmayanlar %28'dir.

Araştırmaya katılan öğrencilerden, stajlarını yaptıkları işletmede mezuniyet sonrası çalışmayı isteme görüşüne tamamen (%66) ya da kısmen (%28) katılanlar %94 iken katılmayanlar %6'dır.

Araştırmaya katılan öğrencilere staj yaptıkları işletmelerin kendilerine sağladıkları ekonomik katkıların neler olduğu sorusuna verilen cevap dağılımları Tablo 7'de yer almaktadır.

Tablo 7. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Staj Yaptıkları İşletmelerin Kendilerine Sağladıkları Ekonomik Katkıların Neler Olduğuyla İlgili Olmasını İsteyip İstemedikileri Hakkında Görüşleri

Staj yaptığınız işletmenin size sağladığı ekonomik katkılar nelerdir?	Freka. (f)	Yüzde (%)
Yol ücretlerimi veriyor	52	24,3
Staj süresince ücret veriyor	80	37,4
Yemek veriyor	82	38,3
Hiçbir katkıda bulunmuyor	0	0
Diğer	0	0
Toplam	214	100,0

Tablo 7 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilere staj yaptıkları işletmelerin sağladıkları ekonomik katkılardan yol ücreti verenler %24,3, staj süresince ücret verenler %37,4 ve yemek verenler %38,3 olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin, staj yerinden aldıkları ücretin, işletmelerinde çalıştıkları emeğin karşılığı mı sorusuna verdikleri cevaplar Tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 8. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Staj Yerinden Aldıkları Ücretin, İşletmelerinde Çalıştıkları Emeğin Karşılığı Mı Sorusuna Verdikleri Cevaplar

Staj yerinden aldığımız ücret, sizin işletmede çalıştığınız emeğin karşılığı mıdır?	Frek. (f)	Yüzde (%)
Verdiğim emeğin karşılığını aldığımı düşünüyorum	48	48,0
Verdiğim emekten fazlasını aldığımı düşünüyorum	8	8,0
Verdiğim emeğin karşılığından daha az ücret aldığımı düşünüyorum.	38	38,0
Diğer	6	6,0
Toplam	100	100,0

Tablo 8 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin, staj yerinden aldıkları ücretin, işletmelerinde çalıştıkları emeğin karşılığı olduğunu düşünenler %48, düşünmeyenler %38 ve verdikleri emekten fazlasını aldığını düşünenler ise %38 olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin, staj yaptıkları işletmenin stajyer çalıştırma nedeniyle ilgili görüşleri Tablo 9’da yer almaktadır.

Tablo 9. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Staj Yaptıkları İşletmenin Stajyer Çalıştırma Nedeniyle İlgili Görüşleri

Staj yaptığınız işletme sizce stajyer çalıştırma nedeni nedir?	Frekans (f)	Yüzde (%)
Az maliyetle işçi çalıştırmak	26	26,0
Kendisine eleman yetiştirmek	24	24,0
Öğrencilere iş öğretmek	44	44,0
Diğer	6	6,0
Toplam	100	100,0

Tablo 9 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin, staj yaptıkları işletmenin stajyer çalıştırma nedeninin, az maliyetle işçi çalıştırmak olduğunu düşünenler %26, kendisine eleman yetiştirmek olduğunu düşünenler %24, öğrencilere iş öğretmek olduğunu düşünenlerin ise %44 olduğu görülmektedir.

Araştırmada öğrencilere staj yerlerinde kendilerine nasıl davranıldığı sorulduğunda, %40’ı bir öğrenci olarak, %46’sı bir çalışan (işçi/kalfa/çırak) olarak ve %14’ü ise hamal, yerine göre abi-kardeş olarak davranıldığını belirtmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin, ücretli çalışmak size ne anlam ifade etmektedir sorusuna verdikleri cevaplar Tablo 9’da yer almaktadır.

Tablo 10. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin, Ücretli Çalışmak Size Ne Anlam İfade Etmektedir Sorusuna Verdikleri Cevaplar

Okulu bittikten sonra yapmayı düşündüğün nedir?	Frekans (f)	Yüzde (%)
Zorunluluğum olmasa yapmayacağım bir etkinlik	32	19,3
Hayatta kalmamı sağlayan ama aynı anda zevkle yaptığım bir etkinlik	52	31,3
Bana sosyal bir statü/saygınlık sağlayacak bir etkinlik	26	15,7
Kendimi, yaparken hür hissettiğim bir etkinlik	22	13,2
Kendimi, yaparken başkalarına bağımlı hissettiğim bir etkinlik	10	6,0
Toplumla katkı sağladığımı hissettiğim bir etkinlik	24	14,5
Toplam	166	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin, ücretli çalışmak size ne anlam ifade etmektedir sorusuna %32’si zorunluluğu olmasa yapmayacağı bir etkinlik olduğunu, %52’si hayatta kalmasını sağlayan ama aynı anda zevkle yaptığı bir etkinlik olduğunu, %26’sı kendisine sosyal bir statü/saygınlık sağlayacak bir etkinlik olduğunu, %22’si kendisini, yaparken hür hissettiği bir etkinlik olduğunu, %10’u kendisini, yaparken başkalarına bağımlı hissettiği bir etkinlik olduğunu ve %24’ü topluma katkı sağladığını hissettiği bir etkinlik olarak gördüğünü belirtmiştir (Tablo 10).

Bu çalışmada araştırmaya katılan öğrencilere, toplumda, zihinsel emekle yapılan ve sosyal saygınlığı olan meslekler (akademisyen, öğretmen, avukat, doktor, yönetici vb.) ile daha çok fiziki emeğe dayanan ve

toplumda saygınlığı daha düşük meslekler (işçi, teknisyen vb.) olduğu, onlara göre neler kişilerin bu meslekleri edinmesini etkilediği sorulmuş ve verilen cevaplar Tablo 11'e işlenmiştir.

Tablo 11. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Lise Eğitimi Boyunca Zevk Alarak Katıldıkları Derslerle İlgili Görüşleri

Toplumda, zihinsel emekle yapılan ve sosyal saygınlığı olan meslekler (akademisyen, öğretmen, avukat, doktor, yönetici vb.) ile daha çok fiziki emeğe dayanan ve toplumda saygınlığı daha düşük meslekler (işçi, teknisyen vb.) vardır. Size göre neler kişilerin bu meslekleri edinmesini etkiler?	Frekans (f)	Yüzde (%)
Zekâ derecesi	38	14,5
Eğitim derecesi	82	31,3
Ailelerinin ekonomik ve zenginlik derecesi	38	14,5
Ailelerinin kültürel dereceleri	22	8,4
Şans	20	7,6
İlgi ve istekleri	48	18,4
Cinsiyetleri	22	8,4
Diğer	2	7,7
Toplam	262	100,0

Tablo 11 incelendiğinde, kişilerin bahsedilen meslekleri edinmesini etkileyenlerin neler olduğuna ilişkin soruya öğrencilerin %14,5'i zeka, %31,3'ü eğitim, %14,5'i ailelerin ekonomik ve zenginliğini, %8,4'ü ailelerin kültürel derecelerini, %7,6'sı şansı, %18,4'ü ilgi ve istekler seçeneğinin etkilediğini belirtmişlerdir.

Diğer taraftan aynı öğrenci grubuna, kişilerin ücretli bir işten aldığı ücretin derecesini nelerin etkilediği sorulmuş olup verilen cevaplar Tablo 12'de yer almaktadır.

Tablo 12. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Lise Eğitimi Boyunca Zorlandıkları Derslerle İlgili Görüşleri

Kişilerin ücretli bir işten aldığı ücretin derecesini sizce neler etkiler?	Frekans (f)	Yüzde (%)
Yapılan işin gerektirdiği eğitim derecesi	78	34,0
Yapılan işin gerektirdiği zihinsel emek derecesi	44	19,1
Yapılan işin gerektirdiği fiziksel emek derecesi	50	21,7
İşi yapan bireyin cinsiyeti	8	3,5
İşin yapıldığı ülkenin zenginlik derecesi	34	14,8
İşin yapıldığı ülkede çalışanların örgütlülüğü ve mücadele gücü	4	1,8
İşin yapıldığı işkolundaki teknoloji derecesi	14	6,1
Toplam	230	100,0

Tablo 12'deki sonuçlar incelendiğinde, öğrencilerin, kişilerin ücretli bir işten aldığı ücretin derecesini nelerin etkilediği sorusuna %34'ü yapılan işin gerektirdiği eğitim derecesi, %19,1'i yapılan işin gerektirdiği zihinsel emek derecesi, %21,7'si yapılan işin gerektirdiği fiziksel emek derecesi, %3,5'i işi yapan bireyin cinsiyeti %14,8'i işin yapıldığı ülkenin zenginlik derecesi, %1,8'i işin yapıldığı ülkede çalışanların örgütlülüğü ve mücadele gücü ve %6,1'i işin yapıldığı işkolundaki teknoloji derecesi olduğunu ifade etmişlerdir.

Araştırmada öğrencilere teknisyenliğin cinsiyetle bir alakası var mı diye sorulduğunda öğrencilerin %44'ü teknisyenliği bir ekek mesleği olduğunu, %56'sı ise teknisyenliğin hem kadın hem de erkeklerin yapabileceği bir meslek olduğunu belirtmiştir.

Araştırmada öğrencilere ileride meslekleriyle ilgili çalışmalarının kendilerini maddi yönden mutlu edip etmeyeceği sorusuna öğrencilerin %78'i evet, %22'si ise hayır cevabı vermiştir.

Araştırmada öğrencilere ileride meslekleriyle ilgili çalışmalarının psikolojik yönden huzurlu edip etmeyeceği sorusuna öğrencilerin %64'ü evet, %36'sı ise hayır cevabı vermiştir.

Araştırmada öğrencilere öğrenimlerini aldığı meslekleri yapabilmek için Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinden mezun olmanın şart olup olmadıklarına ilişkin sorusuna öğrencilerin %72'si evet, %28'si ise hayır cevabı vermiştir.

Tablo 13. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Staja (İşletmelerde Beceri Eğitimine) Bakışlarıyla İlgili Sorulan Sorulara Verdikleri Diğer Görüşlere İlişkin Cevapların Frekansları ve Yüzde Dağılımları

Görüşler	Katılıyorum		Kısmen		Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%
Beceri eğitime başlamadan önce stajyer öğrenciye okul tarafından yeterli bilgi verilmeli	84	84,0	12	12,0	4	4,0
İşletmede beceri eğitime başlamadan belli bir uyum kursu uygulanmalı	58	58,0	30	30,0	12	12,0
Aynı usta öğreticiye düşen öğrenci sayısı en aza indirilerek öğrenciye ilgi artırılmalı	72	72,0	24	24,0	4	4,0
Usta öğreticiye stajyer öğrenci ile ilgilenmesi için belli bir miktar prim verilmeli	52	58,0	14	14,0	34	34,0
Beceri eğitimi yapılan işyerinde personelin özel işlerini yaptırması yasaklanmalı	74	74,0	8	8,0	18	18,0
Müfredat tekrar gözden geçirilerek günümüz şartlarına uygun hale getirilmeli	76	76,0	24	24,0	0	0
Beceri eğitimi 5 gün işyerinde uygulanmalı	56	56,0	16	16,0	28	28,0
Koordinatör öğretmenlerin öğrencilerle mutlaka işyerinde görüşmeleri sağlanmalı	72	72,0	24	24,0	4	4,0
Öğrencilere verilen brüt asgari ücretin %30 u olan rakam en az %50 olmalı	82	82,0	16	16,0	2	2,0
İşletmede beceri eğitiminde başarılı olan öğrencilerin işyerinde kalabilmelerine imkân tanınmalı	80	80,0	16	16,0	2	2,0
Önceki dönemde öğrenciye müfredata göre eğitim yaptırmayan işyerlerine bir sonraki dönem öğrenci gönderilmemeli	66	66,0	24	24,0	10	10,0
İş yerindeki personele beceri eğitim yapan öğrencilerin yetiştirilme amacı ile orada bulunduğu personel olmadıkları bildirilmeli	60	60	34	34,0	6	6,0
Koordinatör öğretmenlerin işyerlerini düzenli olarak ziyaret etmeleri sağlanmalı	76	76,0	24	24,0	0	0
Okulda belli bir dereceye (eğitim) varmayan öğrenciler işyerlerine gönderilmemeli	60	60,0	18	18,0	22	22,0
Öğrencilerde görülen noksanlıklara ilişkin olarak usta öğreticiler okula her dönem en az bir kere rapor göndermeli	52	52,0	28	28,0	20	20,0
Öğrenciler işyerlerine gönderilirken not ortalamaları göz önünde bulundurulmalı	60	60,0	16	16,0	24	24,0

Araştırmaya katılan öğrencilerden, beceri eğitime başlamadan önce stajyer öğrenciye okul tarafından yeterli bilgi verilmeli görüşüne katılanların oranı %96, katılmayanların ise %4'tür.

Araştırmaya katılan öğrencilerden, işletmede beceri eğitime başlamadan belli bir uyum kursu uygulanmalı katılanların oranı %88, katılmayanların ise %12'dir.

Araştırmaya katılan öğrencilerden, aynı usta öğreticiye düşen öğrenci sayısı en aza indirilerek öğrenciye ilgi artırılmalı katılanların oranı %96, katılmayanların ise %4'tür.

Araştırmaya katılan öğrencilerden, Usta öğreticiye stajyer öğrenci ile ilgilenmesi için belli bir miktar prim verilmeli katılanların oranı %66, katılmayanların ise %34'tür.

Araştırmaya katılan öğrencilerden, beceri eğitimi yapılan işyerinde personelin özel işlerini yaptırması yasaklanmalı katılanların oranı %82, katılmayanların ise %18'dir.

Araştırmaya katılan öğrencilerden, müfredat tekrar gözden geçirilerek günümüz şartlarına uygun hale getirilmeli katılanların oranı %76, katılmayanların ise %24'tür.

Araştırmaya katılan öğrencilerden, beceri eğitimi 5 gün işyerinde uygulanmalı katılanların oranı %72, katılmayanların ise %28'dir.

Araştırmaya katılan öğrencilerden, koordinatör öğretmenlerin öğrencilerle mutlaka işyerinde görüşmeleri sağlanmalı katılanların oranı %96, katılmayanların ise %4'tür.

Araştırmaya katılan öğrencilerden, öğrencilere verilen brüt asgari ücretin %30 u olan rakam en az %50 olmalı katılanların oranı %98, katılmayanların ise %2'dir.

Araştırmaya katılan öğrencilerden, işletmede beceri eğitiminde başarılı olan öğrencilerin işyerinde kalabilmelerine imkân tanınmalı katılanların oranı %96, katılmayanların ise %4'tür.

Araştırmaya katılan öğrencilerden, önceki dönemde öğrenciye müfredata göre eğitim yaptırmayan işyerlerine bir sonraki dönem öğrenci gönderilmemeli katılanların oranı %90, katılmayanların ise %10'dur.

Araştırmaya katılan öğrencilerden, iş yerindeki personele beceri eğitim yapan öğrencilerin yetiştirilme amacı ile orada bulunduğu personel olmadıkları bildirilmeli katılanların oranı %94, katılmayanların ise %6'dır.

Araştırmaya katılan öğrencilerden, koordinatör öğretmenlerin işyerlerini düzenli olarak ziyaret etmeleri sağlanmalı katılanların oranı %76, katılmayanların ise %24'tür.

Araştırmaya katılan öğrencilerden, okulda belli bir dereceye (eğitim) varmayan öğrenciler işyerlerine gönderilmemeli katılanların oranı %78, katılmayanların ise %22'dir.

Araştırmaya katılan öğrencilerden, öğrencilerde görülen noksanlıklara ilişkin olarak usta öğreticiler okula her dönem en az bir kere rapor göndermeli katılanların oranı %80, katılmayanların ise %20'dir.

Araştırmaya katılan öğrencilerden, öğrenciler işyerlerine gönderilirken not ortalamaları göz önünde bulundurulmalı katılanların oranı %76, katılmayanların ise %24'tür.

5.SONUÇ VE ÖNERİLER

Samsun ili İlkadım ilçesindeki Samsun Şehit İlhan Hamlı Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinin son sınıflarında öğrenim görmekte olan son sınıf öğrencilerinden rastgele seçilmiş 100 öğrencinin staja (işletmelerde beceri eğitimine) bakışlarına ilişkin görüşlerinden elde edilen bulgularına dayanarak aşağıdaki sonuçlara ulaşılabilir:

1. Araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğu (%86) özel sektörde staj yaparken küçük bir kısmının (%14) kamu sektöründe staj yaptığı anlaşılmıştır.
2. Araştırma sonuçları dikkate alındığında öğrencilerin %94'ü staj yaptıkları işyerinin okullarındaki bölümleriyle ilgili olduklarını ifade ederken %6'sı kısmen ilgili olduklarını belirtmiştir.
3. Araştırmanın yapıldığı okulda araştırmaya katılan öğrencilerin staj yaptıkları işyerindeki eğitimi yeterli görenlerin oranı %68, kısmen yeterli görenler %26 iken yetersiz görenlerin oranı ise %6 olarak belirlenmiştir
4. Araştırmaya katılan öğrencilerden, işletme eğitimlerinde iş güvenliğine ilişkin gerekli tedbirlerin yeterli seviyede alındığı görüşüne tamamen (%68) ya da kısmen (%26) katılanların oranı %94 iken katılmayanların oranı %6 olduğu belirlenmiştir.
5. Araştırmaya katılan öğrencilerden, stajlarını yaptıkları iş yerinde beceri eğitimi verildiği görüşüne tamamen (%54) ya da kısmen (%26) katılanlar %80 iken katılmayanlar %20 olarak belirlenmiştir.
6. Araştırmaya katılan öğrencilerden, stajlarını yaptıkları iş yerinde bölümlerinin konusu dışındaki işler (telefonlara bakma, çaycılık, sekreterlik, temizlik, angarya işler, getir götür işleri vb.) yaptırıldığı görüşüne tamamen (%54) ya da kısmen (%26) katılanlar %80 iken katılmayanlar %20'de kaldığı görülmüştür.
7. Araştırmaya katılan öğrencilerden, staj işyerlerinde kendi becerilerini gösterebilme imkânı olduğu görüşüne tamamen (%58) ya da kısmen (%26) katılanlar %84 iken katılmayanlar %16'dır.
8. Araştırmaya katılan öğrencilerden, stajlarını yaptıkları işletmede bölümlerinin çalışmalarını yeter derecede yapabildiği görüşüne tamamen (%52) ya da kısmen (%40) katılanlar %92 iken katılmayanlar %8 olarak belirlenmiştir.
9. Araştırmaya katılan öğrencilerden, stajlarını yaptıkları işletmede beceri eğitimi süresince kendilerinin ya da arkadaşlarının iş kazasına uğradığı görüşüne tamamen (%30) ya da kısmen (%8) katılanlar %38 iken katılmayanlar %62'dir.
10. Araştırmaya katılan öğrencilerden, stajlarını yaptıkları işletmede staj saatleri dışında çalıştırıldığına ilişkin görüşüne tamamen (%10) ya da kısmen (%14) katılanlar %24 iken katılmayanlar %76'dır.
11. Araştırmaya katılan öğrencilerden, stajlarını yaptıkları işletmede kendilerine iyi davranışta bulunulduğu görüşüne tamamen (%40) ya da kısmen (%32) katılanlar %72 iken katılmayanlar %28'dir.

12. Araştırmaya katılan öğrencilerden, stajlarını yaptıkları işletmede mezuniyet sonrası çalışmayı isteme görüşüne tamamen (%66) ya da kısmen (%28) katılanlar %94 iken katılmayanlar %6'dır.
13. Araştırmaya katılan öğrencilere staj yaptıkları işletmelerin sağladıkları ekonomik katkılardan yol ücreti verenler %24,3, staj süresince ücret verenler %37,4 ve yemek verenler %38,3 olduğu görülmektedir.
14. Araştırmaya katılan öğrencilerin, staj yerinden aldıkları ücretin, işletmelerinde çalıştıkları emeğin karşılığı olduğunu düşünenler %48, düşünmeyenler %38 ve verdikleri emekten fazlasını aldığını düşünenler ise %38 olduğu görülmektedir.
15. Araştırmaya katılan öğrencilerin, staj yaptıkları işletmenin stajyer çalıştırma nedeninin, az maliyetle işçi çalıştırmak olduğunu düşünenler %26, kendisine eleman yetiştirmek olduğunu düşünenler %24, öğrencilere iş öğretmek olduğunu düşünenlerin ise %44 olduğu görülmektedir.
16. Araştırmada öğrencilere staj yerlerinde kendilerine nasıl davranıldığı sorulduğunda, %40'ı bir öğrenci olarak, %46'sı bir çalışan (işçi/kalfa/çırak) olarak ve %14'ü ise yerine göre hamal, yerine göre abi-kardeş olarak davranıldığını belirtmiştir.
17. Araştırmaya katılan öğrencilerin, ücretli çalışmak size ne anlam ifade etmektedir sorusuna %32'si zorunluluğu olmasa yapmayacağı bir etkinlik olduğunu, %52'si hayatta kalmasını sağlayan ama aynı anda zevkle yaptığı bir etkinlik olduğunu, %26'sı kendisine sosyal bir statü/saygınlık sağlayacak bir etkinlik olduğunu, %22'si kendisini, yaparken hür hissettiği bir etkinlik olduğunu, %10'u kendisini, yaparken başkalarına bağımlı hissettiği bir etkinlik olduğunu ve %24'ü topluma katkı sağladığını hissettiği bir etkinlik olarak gördüğünü belirtmiştir.
18. Mesleklerin edinilmesini etkileyenlerin hangi faktörler olduğuna ilişkin soruya öğrencilerin %14,5'i zeka, %31,3'ü eğitim, %14,5'i ailelerin ekonomik ve zenginliği, %8,4'ü ailelerin kültürel derecelerini, %7,6'sı şansı, %18,4'ü ilgi ve istekler seçeneğinin etkilediğini belirtmişlerdir.
19. Öğrencilerin, kişilerin ücretli bir işten aldığı ücretin derecesini nelerin etkilediği sorusuna %34'ü yapılan işin gerektirdiği eğitim derecesi, %19,1'i yapılan işin gerektirdiği zihinsel emek derecesi, %21,7'si yapılan işin gerektirdiği fiziksel emek derecesi, %3,5'i işi yapan bireyin cinsiyeti %14,8'i işin yapıldığı ülkenin zenginlik derecesi, %1,8'i işin yapıldığı ülkede çalışanların örgütlülüğü ve mücadele gücü ve %6,1'i işin yapıldığı işkolundaki teknoloji derecesi olduğunu ifade etmişlerdir.
20. Araştırmada öğrencilere teknisyenliğin cinsiyetle bir alakası var mı diye sorulduğunda öğrencilerin %44'ü teknisyenliği bir erkek mesleği olduğunu, %56'sı ise teknisyenliğin hem kadın hem de erkeklerin yapabileceği bir meslek olduğunu belirtmiştir.
21. Araştırmada öğrencilere ileride meslekleriyle ilgili çalışmalarının kendilerini maddi yönden mutlu edip etmeyeceği sorusuna öğrencilerin %78'i evet, %22'si ise hayır cevabı vermiştir.
22. Araştırmada öğrencilere ileride meslekleriyle ilgili çalışmalarının psikolojik yönden huzurlu edip etmeyeceği sorusuna öğrencilerin %64'ü evet, %36'sı ise hayır cevabı vermiştir.
23. Araştırmada öğrencilere öğrenimlerini aldığı meslekleri yapabilmek için Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinden mezun olmanın şart olup olmadıklarına ilişkin sorusuna öğrencilerin %72'si evet, %28'si ise hayır cevabı vermiştir.

Bu araştırmanın uygulama bölümünden ulaşılan neticeler genel olarak yorumlandığında, öğrencilerin işletmelerde beceri eğitimi yaptıkları stajlarına ilişkin değerlendirmeye dönük anketteki ifadeler katılma dereceleri göz önüne alındığında, stajın öğrencilerin hem mesleki bilgi ve pratiklerine hem de kişisel gelişmelerinde önemli rol oynadığı, fayda sağladığını, öğrenciler tarafından stajın genelde olumlu görüldüğü sonucunu çıkarabiliriz.

Araştırmadan sağlanan yukarıdaki sayılan sonuçlardan hareket ederek yapılması zorunlu ya da bazı önerileri şu şekilde sıralayabiliriz;

Öğrencilerin staj yaptıkları işletmelerin belirli aralıklarla öğretmenleri tarafından denetimi sağlanarak iş yeri yetkilileriyle koordineli çalışmalarda ve iletişimde bulunulması işletmelerde beceri eğitimlerinin daha verimli olmasını sağlayacaktır.

Her işletmede yapılan stajların memnuniyet düzeylerini ve verimliliğini ölçmek adına her öğrenciden staj yapılan işletmelerin eksikliklerini belirlenmesi için form doldurmasını zorunlu tutup tespit edilen eksiklerin sonraki dönemlerde giderilmesi için ilgili işletmeler uyarılmalıdır.

Hâlihazırda staj yapılan iş yerlerinde iş güvenliğine ilişkin tedbirlerin üst seviyede uygulanıp uygulanmadığının kontrolü sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

Eşme, İ. (2007), Mesleki ve Teknik Eğitimin Bugünkü Durumu ve Sorunlar, T.C. YÖK Uluslararası Mesleki ve Teknik Eğitim Konferansı, Ankara.

Fraenkel, J. R. ve Wallen, N. E. (2006). How to Design and Evaluate Research in Education, 6th Ed., McGraw-Hill, New York.

Gümüšoğlu, Ş. Ünal, S., ve Kestane, Ö. (2010). Meslek Yüksekokullarında Eğitimin Kalitesini Artırmaya Yönelik Çabalar ve Öğrenci Gözüyle Öğretim Elemanlarının Değerlendirilmesi İzmir Meslek Yüksekokulu Örneği TÜBAV Bilim 3,(2), 201-214

Hacıoğlu, N. (1992). Balkan Ülkeleri Turizm Eğitim Semineri, İstanbul.

Karasar, N. (1999). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Nobel, Ankara

MEB, (2002), Mesleki ve Teknik Eğitim Yönetmeliği, Resmi Gazete No: 24804; 03/07/2002.

Ulusoy, A., (2004), Eğitim Kurumu- İşletme Diyoloğu, *TİSK-M.E.B. Eğitim Kurumu- İşletme Diyoloğu Uluslararası Konferansı*. Türkiye İş Veren Sendikaları Konfederasyonu. Ankara:Yayın No: 247, 17-29

Yavuzcan, G., ve Erden, O., (2004), “Çağdaş Teknoloji Eğitimi Modeli ve Bu modele Uygun Bilgisayar Destekli Öğretim Materyalleri Geliştirilmesi”, *7.Eğitim Bilimleri Kongresi*, Mart. Ankara, 1219-1234.

Yıldırım A., H. Şimşek (2011). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (Sekizinci Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.